

**OPETUSHALLITUKSEN
TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA
VUOSILLE 2013–2016**

19.10.2011

OPETUSHALLITUS

JOHDANTO

Opetushallituksen toiminta- ja taloussuunnitelman rakenne noudattaa tulosprisman rakennetta, jossa vaikuttavuudelle, toiminnalliselle tehokkuudelle, tuotoksille ja laadunhallinnalle sekä henkilöstön voimavarojen hallinnalle ja kehittämiselle asetetaan tavoitteita.

Kohdassa 1. vaikuttavuutta käsitellään Opetushallituksen strategisten tavoitteiden perusteella. Strategiset tavoitteet ovat

- Kansallinen osaamispääoma kasvuun,
- Koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vahvistaminen,
- Suomesta johtava oppimiskulttuurin kehittäjä,
- Hyvinvoiva oppimisyhteisö,
- Opetushenkilöstön osaamisen vahvistaminen,
- Opintojen ja koulutuksen järjestämisen tehostaminen sekä
- Tiedolla johtaminen ja vaikuttaminen.

Kaikkien strategisten tavoitteiden taustalla on ajatus osaamisen ja sivistyksen parhaaksi.

Näille strategisille tavoitteille kirjataan toiminta- ja taloussuunnitelmakaudelle asetetut vaikutustavoitteet, tavoitteen toteutumisen arviointikriteerit, millä toimenpiteillä tavoitteet toteutetaan ja mille vuosille toimenpiteet kohdentuvat. Vaikuttavuus kattaa vain ns. kärkihankkeet, joilla merkittävästi uudistetaan toimintaa.

Varsinaisen perustoiminnan tavoitteet sijoitetaan kohtaan **Tuotokset ja laadunhallinta**. Tuotosten tavoitteet ovat pääosin määrällisiä. Tuotoksista kirjataan tarvittaessa myös sisältöä. Laadunhallinnan tavoitteiksi kirjataan käsittelyaika- ja asiakastyytyväisyystavoitteet.

Kohtaan Toiminnallinen tehokkuus kirjataan Opetushallituksen sisäisen toiminnan tehokkuuteen liittyvä tavoitteet ja toimenpiteet.

Kohtaan Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen kirjataan Opetushallituksen henkilöstön osaamiseen ja työhyvinvointiin liittyvät tavoitteet.

Sisältö

TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET	4
KANSALLINEN OSAAMISPÄÄOMA KASVUUN	10
KOULUTUKSELLISEN TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN VAHVISTAMINEN	12
SUOMESTA JOHTAVA OPPIMISKULTTUURIN KEHITTÄJÄ	14
HYVINVOIVA OPPIMISYHTEISÖ	15
OPETUSHENKILÖSTÖN OSAAMISEN VAHVISTAMINEN	16
OPINTOJEN JA KOULUTUKSEN JÄRJESTÄMISEN TEHOSTAMINEN	18
TIEDOLLA JOHTAMINEN JA VAIKUTTAMINEN	20
OSAAMISEN JA SIVISTYKSEN PARHAAKSI	21
TOIMINNALLINEN TULOKSELLISUUS	22
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA	24
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN	28

TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET

Sivistyksen, koulutuksen ja henkisen pääoman merkitys korostuvat entisestään vastatessamme globalisoituvan talouden haasteisiin, toimintaympäristössä, joka muuttuu jatkuvasti. Laaja sivistys ja huippuosaaminen turvaavat kestäväen tulevaisuuden, hyvinvoinnin ja taloudellisen kilpailukyyn. Samalla on huolehdittava siitä, että opetuksen taso kyetään pitämään laadukkaana ja valtakunnallisesti tasavertaisena.

Koulutuksen merkitys ilmenee myös hallitusohjelmassa, jossa tavoitteeksi on asetettu, että suomalaiset nostetaan maailman osaavimmaksi kansaksi vuoteen 2020 mennessä. Hallitusohjelmassa todetaan, että Suomi sijoittuu kärkijoukkoon nuorten ja aikuisten kansainvälissä osaamisvertailuissa, koulupudokkaiden vähyydessä sekä nuorten ja työikäisten korkea-asteen suorittaneiden väestöosuudessa vuoteen 2020 mennessä. Lisäksi sukupuolten välisiä eroja osaamistuloksissa, koulutukseen osallistumisessa ja koulutuksen suorittamisessa vähennetään.

Taloustilanne¹

Keskeiseksi talouspoliittiseksi huoleksi on Suomessa yleisesti tunnustettu julkisen talouden kestävyys ja etenkin uhkaava rakenteellinen kestävyysvaje. Kestävyysvajeella on tarkoitettu sitä, että säädetyin julkisin hoito- ja hoivavelvoittein sekä annetuin veroastein julkisen talouden alijäämä alkaisi meillä vanhusväestön osuuden kasvun ja työikäisen väestön supistumisen myötä kasvaa hallitsemattomasti seuraavien vuosikymmenten kuluessa.

Ennustettu kasvu-urakaan ei tule korjaamaan talouden epätasapainoja, vaan julkisen talouden velkaantuminen jatkuu. Myös kunnat velkaantuvat edelleen. Ohjelmassaan uusi hallitus (Katainen) onkin esittänyt toimenpiteitä, jotka kohentavat valtion rahoitusasemaa nettomääräisesti vuositasolla 2,5 mrd. euroa vuoteen 2015 mennessä. Kestävyysvajeen suuruus on tosin arvioitu (mm. VM) vielä edellä mainittua suuremmaksi.

Suomen kuntien keskimääräinen asukaspoija on pieni verrattuna niiden laajaan tehtäväkenttään. Kuntien menot ovat noin 40 prosenttia julkisen talouden kokonaismenoista. Kuntapalvelujen järjestäminen on työvoimavaltaista; kunta-alalla työskentelevät noin 460 000 henkilöä vastaavat lähes 20 prosenttia koko kansantalouden työllisistä. Kuntien menojen kasvu on ollut muuta kansantaloutta nopeampaa ja kuntien henkilöstön määrä on noussut jatkuvasti. Kuntatalouden tila on pysynyt kroonisesti kireänä, nimellinen kunnallisveroaste on kohonnut vuosittain ja kuntien lainakanta on viimeisen vuosikymmenen aikana 2,5-kertaistunut.

Tällä hetkellä kunnat rahoittavat menoistaan noin puolet omilla verotuloilla, vajaat 30 prosenttia maksuilla ja muilla toimintatuloilla, hieman alle viidenneksen valtionosuuksilla ja loput lainanotolla. Jos kuntien palvelumenojen arvioitu kasvu rahoitettaisiin esimerkiksi kunnallisverotusta kiristämällä, näyttäisi keskimääräiseen kunnallisveroprosenttiin kohdistuvan jopa 7 prosenttiyksikön korotustarve jo vuoteen 2030 mennessä.

¹ Lähteet: Valtiovarainministeriön suhdannekatsaukset

Kunta- ja palvelurakenteen kehitys²

Kaksikymmentä asukasluvultaan suurinta kaupunkikuntaa muodostavat 48 % koko maan väkiluvusta, puolet kuntien yhteenlasketuista henkilöstö- ja toimintamenoista, yli puolet verotuloista, kolmanneksen valtionosuuksista ja 60 % vuosikatteesta. Näin ollen kuntarakenteiden eheytymisellä on suuri taloudellinen ja toiminnallinen merkitys Suomen kuntataloudessa. Suomen hajanainen kuntarakenne on alkanut valtion toimenpiteiden vauhdittamana muuttua. Laki kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta (ns. PARAS-puitelaki) tuli voimaan helmikuussa 2007. Lain mukaan kunnassa tai yhteistoiminta-alueella, joka huolehtii perusterveydenhuollosta ja siihen kiinteästi liittyvistä sosiaalitoimen tehtävistä, on oltava vähintään noin 20 000 asukasta. Kunnan tai yhteistoiminta-alueen, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) mukainen ammatillisen peruskoulutuksen järjestämislupa, asukasmäärän on oltava vähintään noin 50 000.

Enimmillään Suomessa oli kuntia vuonna 1937 kaikkiaan 602, ja vuonna 2004 luku oli vielä 444. Nykyään (2011) on maassamme 336 kuntaa. Kuntien määrän vähenemisen ennätysvuosi oli 2009, jolloin toteutui 32 kuntaliitosta, ja kuntamäärä väheni 67:llä. Lisäksi vuonna 2013 on toistaiseksi päätetty kahdesta kuntaliitoksesta, joiden jälkeen kuntien määrä on 331. Näiden jo päätettyjen kuntaliitosten lisäksi käynnissä on Kuntaliiton tietojen mukaan (helmikuu 2011) kaikkiaan 6 liitosselvitystä, joissa on mukana 14 yksittäistä kuntaa.

Hallitusohjelman mukaan aiotaan toteuttaa koko maan laajuinen kuntauudistus, jonka tavoitteena ovat luonnollisiin työssäkäyntialueisiin pohjautuvat vahvat peruskunnat. Hallitus määrittelee kuntauudistuksen tarkemmat kriteerit ja etenemisen vuoden 2011 loppuun mennessä, jolloin siis selviävät myös mahdolliset uudet tiettyjen peruspalvelujen järjestämiselle asetettavat minimiväestöpohjavaatimukset. Annettava rakennelaki korvaa edellä mainitun puitelain. Kuntarakenneuudistus muodostaa myös perustan kuntalain kokonaisuudistukselle, jossa tarkastellaan uusien kuntahallinnon rakenteiden ja kuntien muuttuvan toimintaympäristön näkökulmasta mm. kunnan talouden sisäistä ohjausta, kuntien johtamisjärjestelmiä, luottamushenkilöiden asemaa sekä kuntalain ja erityislakien välistä suhdetta.

Toisaalta monien tutkimusten mukaan kuntakoolla ei sinänsä ole havaittu olevan suurta merkitystä palveluiden yksikkökustannuksiin. Väestöpohjan optimitä näyttäisi kuitenkin vaihtelevan eri palveluissa. Perusterveydenhuollossa väestöpohjalla on havaittu olevan kustannuksia laskeva vaikutus 25 000:een ja perusopetuksessa Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen tekemien laskelmien mukaan noin 24 000–37 000 asukkaaseen asti.

Koulutuksen järjestäjistä on vuoden 2009 tietojen perusteella 49 prosenttia kuntia tai kuntayhtymiä, 42 prosenttia yksityisiä järjestäjiä ja 7 prosenttia valtion yksiköitä. Perusopetuksessa kuntajärjestäjien (kunnat ja kuntayhtymät) osuus on runsaat 76 prosenttia, lukiokoulutuksessa vajaat 84 prosenttia ja ammattikoulutuksessa noin 34 prosenttia. Syksyllä 2010 esi- ja perusopetuksen oppilaista 96 prosenttia oli kuntien tai kuntayhtymien järjestämässä opetuksessa, lukiolaisista 88 prosenttia ja ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoita 82 prosenttia.

² Lähteet: Tilastokeskus, Opetushallitus, Opetus- ja kulttuuriministeriö

Oppilaat, opiskelijat ja kouluverkko³

Peruskoululaisten määrä on laskenut selvästi 2000-luvulla. Vuonna 2002 peruskouluissa oli vielä lähes 600 000 oppilasta. Vuodesta 2003 määrä lähti laskuun, ja vuonna 2010 peruskoululaisia oli enää 546 000. Peruskoulunsa aloittavien määrä on jo kuitenkin kääntynyt lievästi nousuun. Oppilaiden kokonaismäärä kääntyy kasvuun 2010-luvun edetessä, ja kasvun on arveltu jatkuvan 2030-luvun alkuun asti. Samaan aikaan väestökehityksen alueelliset erot ovat voimakkaasti syvenemässä. Suuret kaupungit ja suurimmat alueelliset keskukset ovat edelleen vahvistumassa maaseudun ja pienempien aluekeskusten kustannuksella. Synnyttävät ikäluokat keskittyvät siis maantieteellisesti yhä pienemmälle alueelle.

Lukiolaisten osalta kehitys on ollut samansuuntainen kuin peruskoululaisilla. Vuonna 2002 lukiolaisia oli vielä lähes 125000 ja vuonna 2011 enää vajaat 112000. Ammatilliseen perustutkintoon johtavan ja valmistavan oppilaitosmuotoisen koulutuksen opiskelijamäärä on sen sijaan ollut nousussa. Vuonna 2002 ammatillisen koulutuksen opiskelijoita oli noin 133 000. Pienen vaihtelun jälkeen määrä on vuodesta 2005 lähtien kääntynyt nousuun, ja vuonna 2009 ammatillisen koulutuksen opiskelijoita oli jo lähes 165 000. Oppilaitosten määrä on ollut laskussa kaikissa koulutusmuodoissa 2000-luvulla. Vuosina 1998–2009 Suomessa lakkautettiin noin 1300 koulua, ja lähinnä suurimpiin kasvukeskuksiin perustettiin noin sata uutta koulua. Vuonna 2002 peruskouluja oli 3626, ja vuonna 2010 määrä oli tippunut 2785:een. Peruskoulujen määrä on vähentynyt kaikissa maakunnissa. Joka neljännessä koulussa on kuitenkin edelleen alle 50 oppilasta, ja lähes joka viides oli 50–99 oppilaan koulu. Alle sadan oppilaan kouluissa on kuitenkin vain 12 prosenttia koko oppilasmäärästä.

Vuonna 2002 lukioita oli 477 ja vuonna 2010 enää 432. Ammatillisessa koulutuksessa oppilaitosten vähennys oli suhteellisesti suurinta. Ammatillista peruskoulutusta järjestäviä oppilaitoksia oli 296 vuonna 2002 ja vuonna 2009 niitä oli 215. Vastaavasti ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjiä oli vuonna 2002 vielä 201 ja vuonna 2009 enää 154.

Vuoden 2010 alusta kouluverkko ei enää suoraan vaikuta perusopetuksen rahoitukseen, vaan pieniä kouluja edellyttävät olosuhdetekijät otetaan rahoituksessa huomioon kunnan asukastiheyden kautta.

Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön tilanne

Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttö Suomessa on edelleen vähäistä käytettävissä oleviin mahdollisuuksiin nähden. Uusien ja tehokkaampien laitteiden lisäksi tarvitaan myös uudenlaista pedagogista ajattelua ja teknologiamyönteisempää asennetta. Vaikka tutkimukset antavat TVT:n vaikutuksista ja hyödyistä osin ristiriitaisen kuvan, on sillä yleisesti ottaen havaittu olevan myönteisiä vaikutuksia oppimiseen. TVT on esimerkiksi parantanut oppimistuloksia ja antanut lisämotivaatiota sekä opettamiseen että oppimiseen. Tietokonepohjaisen arvioinnin (e-arviointi) lisääntyminen voi myös tehostaa opetusta, sillä se vähentää opettajan työn teknisiä ja manuaalisia vaiheita. TVT:n käyttö kouluissa on edelleen selvästi vähäisempää opetuskäytössä verrattuna hallintokäyttöön. Esteinä opetuskäytön lisäämiselle nähdään erityisesti opettajien aikapula, mutta myös puutteellinen osaaminen sekä teknisesti pätevän henkilöstön puute. Suomessa

³Lähteet: Tilastokeskus, Opetushallitus, Opetus- ja kulttuuriministeriö

digitaalisen oppimateriaalin tarjonta on ollut vähäistä verrattuna muihin pienen kielialueen maihin. Ongelma on myös TVT:n käyttöön liittyvä eriytymiskehitys laitekannassa ja opetuskäytön laajuudessa niin kuntien kuin koulujenkin välillä.

Oppimistulosten erojen kasvu⁴

Joulukuussa 2010 julkistetuissa PISA 2009-tuloksissa suomalaisnuorten lukutaito, matematiikan osaaminen sekä luonnontieteiden osaaminen oli jälleen huipputasoa. Päättökimusalueena olleessa lukutaidossa suomalaisoppilaiden keskiarvo oli itsenäisistä valtioista toiseksi paras Etelä-Korean jälkeen. Matematiikan osaamisessa Suomen keskiarvotulos oli OECD-maista toiseksi paras, kaikista itsenäisistä osallistujamaista neljänneksi paras ja Euroopan maista edelleen paras. Luonnontieteiden osaamisessa suomalaisnuorten tulos oli itsenäisten maiden paras. PISA 2009-tulokset antoivat menestyksestä huolimatta myös huolestuttavia signaaleita suomalaisen koulujärjestelmän kehityssuunnista. Vuoden 2000 arviointiin verrattuna lukutaidon pistemäärä on hieman heikentynyt. Suoritustasoltaan heikkojen lukijoiden määrä on lisääntynyt 7 prosentista 8 prosenttiin ja erinomaisten lukijoiden määrä vähentynyt 18 prosentista 15 prosenttiin. Erinomaisia lukijoita oli Suomessa edelleen selvästi enemmän kuin OECD-maissa keskimäärin. PISA-arvioinnissa kaikissa maissa tytöt lukivat poikia paremmin. Suomessa ero tyttöjen hyväksi oli OECD-maiden suurin. Heikoissa lukijoissa oli selvästi enemmän poikia kuin tyttöjä. Vastaavasti erinomaisten lukijoiden joukossa tyttöjen osuus oli poikia suurempi. Myös lukemisen harrastamisessa tytöt ovat selvästi aktiivisempia kuin pojat.

Myös uusimmassa kansallisessa äidinkielen oppimistulosten arvioinnissa on huomioitu, että suurella osalla pojista kirjoitustaidot ovat jääneet yhdeksän peruskouluvuoden jälkeen välttävän tasoiseksi. Joka toisesta koulusta toisen asteen opintoihin näyttää pääsevän oppilasikäluokka, jolla on ollut mahdollisuus käytännössä laiminlyödä kirjoituksen perustekniikan opiskelu kielenhuollon osalta peruskouluvuosiensa aikana.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Vuoden 2011 alusta perusopetuslakia sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista on muutettu oppimisen ja koulunkäynnin tuen osalta. Muutoksilla halutaan parantaa oppilaan oikeutta saada tukea mahdollisimman varhain ja suunnitelmallisesti. Opetukseen osallistuvalla oppilaalla on lain mukaan oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Maahanmuutto ja monikulttuurisuus

Vuoden 2009 aikana Suomeen muutti 17 800 ja maasta muutti 4 200 ulkomaan kansalaista. Maahanmuuttajaväestö on keskittynyt suurimpiin kaupunkeihin ja erityisesti Etelä-Suomeen. Pääkaupunkiseudun väestöstä lähes 7 prosenttia on ulkomaan kansalaisia. Lisäksi Suomessa arvioidaan olevan kerrallaan vähintään 50 000 ulkomaalaista työntekijää, jotka eivät kuulu väestöön eivätkä laskennalliseen työvoimaan. Vuonna 2009 perusopetuksen oppilaista 19200:lla äidinkieli oli muu kuin suomi, ruotsi, saame, romani tai viittomakieli. Vieraskielisten osuus koko oppilasmäärästä oli 3,6 prosenttia. Vuosina 2006–2009 vieras-

⁴ Lähteet: OECD ja Opetushallitus

kielisten määrä kasvoi lähes viidenneksellä. Lukiokoulutuksessa vieraskielisten osuus opiskelijoista on vuoden 2009 tietojen mukaan 3,1 prosenttia ja ammatillisessa koulutuksessa 4,9 prosenttia.

Maahanmuuttajat ovat taustaltaan erittäin heterogeeninen ryhmä. Vieraskielisen väestön koulutustaso on selkeästi kantaväestöä matalampi. Toisen asteen koulutukseen hakeutumisaste on selvästi matalampi ja koulutuksen keskeyttämisaste selvästi korkeampi kuin suomen- ja ruotsinkielisillä. Esimerkiksi 20–24 -vuotiaasta kantaväestöstä lähes 80 prosenttia on suorittanut toisen asteen koulutuksen, mutta vieraskielisistä lukion tai ammatillisen koulutuksen on suorittanut vain kolmannes. Työelämässä on viitteitä etnisestä lohkoutumisesta. Kielitaito, maassa asuttu aika ja työnantajien asenteet selittävät vahvimmin työllistymistä.

Hallitusohjelman yleiset vaikutukset

Hallitusohjelmassa tavoitellaan julkisen sektorin tuottavuuden kasvua hyödyntämällä entistä paremmin tiedolla johtamista, yhteensopivia tietojärjestelmiä ja lisäämällä julkishallinnon tietojen yhteiskäyttöä. Tämä tukee Opetushallituksen roolia opetustoimen valtakunnallisena tietokeskuksena.

Kesäkuussa 2011 julkistetussa hallitusohjelmassa ”Avoin, oikeuden mukainen ja rohkea Suomi” on linjattu monia Opetushallituksen toimintaympäristöön vaikuttavia asioita. Hallitusohjelmassa mainitaan selkeänä tavoitteena, että Suomi sijoittuisi OECD-maiden kärkijoukkoon keskeisissä nuorten ja aikuisten osaa misvertailuissa, koulupudokkaiden vähyydessä sekä nuorten ja työikäisten korkea-asteen koulutuksen suorittaneiden väestöosuudessa vuoteen 2020 mennessä. Lisäksi on tavoitteena kaventaa sukupuolten välisiä eroja osaamistuloksissa, koulutukseen osallistumisessa ja koulutuksen suorittamisessa. Jokaiselle peruskoulun päättäneelle on pyrkimys taata koulutuspaikka toisella asteella tai muulla tavoin. Aikuiskoulutuksessa tavoitteena ovat kansalaisten henkilökohtaiset koulutustilit, sekä SADe-hankkeen osana toteutettava sähköinen sivistyskeskus.

Hallitusohjelmassa on niin ikään mainittu tavoitteina opinto-ohjauksen vahvistaminen, monikulttuurisuuden tukeminen koulutuksen keinoin, kansallisen kieli-strategian laatiminen sekä tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön voimistaminen. Tieto- ja viestintätekniikka on myös tarkoitus ottaa asteittain käyttöön ylioppilaskirjoituksissa. Lukiorahoituksen perusteisiin tullaan sisällyttämään tuloksellisuusrahoitusosuus. Lukiokoulutuksen tavoitteiden ja tuntijaon uudistaminen käynnistetään perusopetuksen vastaavan uudistuksen jälkeen.

Hallitusohjelman mukaan perusopetuksen järjestämisen lähtökohtina ovat laadukas ja turvallinen lähikoulu sekä yhtenäinen peruskoulu. Jokaisen yksilön mahdollisuutta oppimiseen vahvistetaan ja koulujen eriytyminen estetään. Avohoidossa olevien oppivelvollisten oikeutta osallistua perusopetukseen parannetaan sekä turvataan huostaan otettujen ja sijoitettujen lasten oikeus perusopetukseen. Moniammatillisen oppilashuollon avulla ennaltaehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä kaikilla koulutusasteilla. Lisäksi vahvistetaan kodin ja koulun yhteistyötä sekä koulun tukea vanhempien kasvatustyölle.

Hallitusohjelman mukaisesti säädetään myös laki varhaiskasvatuksesta. Lisäksi selvitetään esiopetuksen muuttamista velvoittavaksi tavoitteena varmistaa koko ikäluokan osallistuminen varhaiskasvatukseen. Esiopetusta ja perusopetusta kehitetään koko ikäluokalle yhteisenä, tasavertaiset edellytykset turvaavana opetuksena. Hallitusohjelmassa todetaan myös, että varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus siirretään opetus- ja kulttuuriministeriöön. Varhaiskasvatuksen yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa tiivistetään.

Koulutusta koskeva viranomaisarviointi keskitetään myös Opetushallituksesta riippumattomaan Koulutuksen arviointikeskukseen. Valtion keskushallinnon uudistamistarpeista käynnistetään selvityshanke, ja nykyinen valtionhallinnon tuottavuusohjelma korvataan uudella vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmalla. Hallitus toteaa painopistealueissaan huolehtivansa koulutuksen, osaamisen ja tutkimuksen riittävästä rahoituksesta. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alan rakenteiden uudistamisessa on tavoitteena 15 miljoonan euron säästöt, ja hallinnonalalla muutoin noin 300 miljoonan euron säästöt alkaneella vaalikaudella.

Kuntien sekä koulutuksen järjestäjien määrän väheneminen edelleen merkitsee sitä, että Opetushallituksen harjoittama ohjaus sekä palvelut keskittyvät entistä harvempiin ja volyymiltään suurempiin toimijoihin. Toisaalta tämä muutos saattaa lisätä yhteydenottoja Opetushallitukseen ja luoda myös uusia asiakkuuksia.

KANSALLINEN OSAAMISPÄÄOMA KASVUUN

Vaikutustavoite	Arviointikriteeri	Toimenpide	2013	2014	2015	2016
Koulu vahvistaa jokaisen yksilön mahdollisuuksia oppia omien henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.	Opetussuunnitelman perusteet valmistuvat ja ne otetaan käyttöön päätetyssä aikataulussa.	Uudistetaan yleissivistävän koulutuksen opetussuunnitelman perusteet ottaen huomioon hallitusohjelmassa määritellyt painopisteet: - esi- ja perusopetus - lukioon valmistava koulutus - lukiokoulutus - aikuisten perusopetus ja lukiokoulutus - taiteen perusopetus sekä tuetaan niiden toimeenpanoa koulutuksin ja tukimateriaalein sekä seurataan toteutumista.	x	x	x	
			x	x		
		Osallistutaan varhaiskasvatuksen ja päivähoitopalvelujen lainsäädännön uudistamiseen sekä hallinnon ja ohjauksen siirron valmisteluun OKM:n ja OPH:n alaisuuteen.				
Sähköiset valtakunnalliset perusteet ja tukimateriaalit ohjaavat paikallisten opetussuunnitelmien ja tutkinnon järjestämissuunnitelmien sekä henkilökohtaisten opetussuunnitelmien laadintaa ja lisäävät opetussuunnitelmaosaaamista.	Sähköisten perusteiden käytön laajuus ja kattavuus.	Opetussuunnitelmat ja tutkinnot rakenteistetaan ja sähköistetään (yhteys SAdE-hankkeeseen).	x	x	x	x
		Laaditaan uusien perusteiden toimeenpanoa tukevaa materiaalia.	x	x		
		Seurataan tutkinnon perusteiden toimeenpanon toteutumista. Kerättyjen palautteiden perusteella parannetaan perusteita ja toimeenpanoprosesseja.	x	x		
Alueellisen, kansallisen ja kansainvälisen työelämän sekä työmarkkinoiden muutokset on hyvin ennakoitu, ja niihin on nopeasti ja joustavasti reagoitu. Tutkinnon suorittajat saavat paremmat valmiudet työntekoon.	Ennakointitulosten käyttö ja hyödynnettävyys koulutuksen sisältöjen kehittämisessä	Osaamistarpeiden ennakointi juurrutetaan pysyväksi toiminnaksi. Tiedotetaan ennakoinnista.	x	x		
	NQF:n ja ECVet:n käyttöönoton laajuus ja kattavuus.	Tutkinnon perusteisiin ja ohjeisiin sisällytetään tutkintojen ja muun osaamisen viitekehyksen sekä opinto- ja tutkintosuoritusten siirtojärjestelmän toimeenpano.	x	x		

Vaikutustavoite	Arviointikriteeri	Toimenpide	2013	2014	2015	2016
Koulutuksen järjestäjät saavat käyttöönsä materiaalia, jonka avulla maahanmuuttajataustaisia nuoria valmistetaan lukiokoulutukseen. Maahanmuuttajataustaiset nuoret saavat tasa-arvoiset mahdollisuudet menestyä lukiokoulutuksessa.	Valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet otettu käyttöön pääte-tyssä aikataulussa. Lukiokoulutukseen osallistuvien maahanmuuttajataustais-ten nuorten määrä lisääntynyt.	Laaditaan lukioon valmistavan koulutuksen opetussuunnitelman perusteet ja tuetaan niiden toimeenpanoa koulutuksin ja tukimateriaalein	x	x		

KOULUTUKSELLISEN TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN VAHVISTAMINEN

Vaikutustavoite	Arviointikriteeri	Toimenpide	2013	2014	2015	2016
Sukupuoli-, kieli- ja alueelliset sekä kulttuuriryhmien väliset erot kaventuvat koulutuksessa ja kouluympäristöissä. Koulutuksen järjestäjillä on käytössään välineet lieventää em. eroja koulutuksessa ja kouluympäristöissä.	Sukupuoli-, kieli- ja alueelliset sekä kulttuuriryhmien väliset erot kaventuneet oppimistuloksissa ja koulutusvalinnoissa. Tasa-arvoa vahvistavien uusien toimintamallien käytön laajuus ja hyödyllisyys.	Sisällytetään opetussuunnitelmien perusteisiin tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviä tavoitteita.	x	x	x	x
		Tuotetaan koulutuksen järjestäjien kanssa tasa-arvoa edistäviä uusia toimintamalleja.	x	x	x	x
		Tuotetaan tietoa oppimistuloksista kehittämisen perustaksi.	x			
		Selkeytetään perusopetuksen oppilaan arviointi oppilaan oikeusturvan parantamiseksi.	x	x		
		Ruotsinkielisessä yleissivistävässä koulutuksessa vahvistetaan matematiikan, luonnontieteiden, äidinkielen, kielten oppimista ja opetuksen henkilökohtaistamista (Svenskspråkig allmänbildande utbildning mot toppen - Ruotsinkielinen yleissivistävä koulutus kohti huippua).	x	x	x	
Oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet lisääntyvät.	Uusien opetussuunnitelman perusteiden ja tutkintojen perusteiden sekä tukimateriaalien käyttö ja hyödyllisyys. Koulutustilaisuuksien määrä, kattavuus ja hyödyllisyys.	Uudistettaviin opetussuunnitelman ja tutkinnon perusteisiin lisätään tavoitteita, sisältöjä ja toimenpiteitä, jotka tukevat osallistumista, vaikuttamismahdollisuuksia sekä politiikan ja yhteiskunnallisen lukutaidon kehittämistä sekä tuotetaan tukimateriaalia. Ohjataan peruskouluja ja toisen asteen oppilaitoksia oppilaskuntien toiminnassa.	x	x	x	x
Oppilaiden ja opiskelijoiden lahjakkuudet, vahvuudet ja erityistarpeet sekä tuentatarpeet tunnistetaan ja otetaan huomioon opetuksessa.	Uudet opetussuunnitelman ja tutkinnon perusteet ovat käytössä. Tukimateriaalien käyttö ja toimivuus/hyödyllisyys.	Uudistettaviin opetussuunnitelman tutkinnon perusteisiin sisällytetään lahjakkuutta, vahvuuksia ja erityistarpeita tukevia tavoitteita, sisältöjä ja toimenpiteitä.	x	x	x	x

Vaikutustavoite	Arviointikriteeri	Toimenpide	2013	2014	2015	2016
Monikulttuurisuustaidot vahvistuvat. Koulutuksen järjestäjillä on käytössään välineet tukea monikulttuurisuutta koulutuksessa.	Uusittujen perusteiden vaikuttavuus. Toimintamallien käytön hyödyllisyys ja kattavuus, toteutuneiden oppimateriaalien määrä.	Uudistuviin opetussuunnitelman perusteisiin sisällytetään monikulttuurisuutta ja hyviä etnisiä suhteita valmistavia tavoitteita, sisältöjä ja toimenpiteitä.	x	x	x	x
	Sähköisten oppimateriaalien määrä ja käytön laajuus	Tuotetaan sähköistä materiaalia suurimpien maahanmuuttajakielten ja -kulttuurien opetukseen.	x	x	x	x
	Kuntien yhtenäistyneet käytänteet ja verkostojen toimivuus.	Tuetaan opetuksen järjestäjiä maahanmuuttajien opetuksen käytänteiden kehittämisessä verkostojen ja tukimateriaalien avulla sekä tuetaan suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen järjestämistä ja saavutettavuutta.	x	x	x	x
Kansalaisen on nykyistä helpompi löytää oman osaamisensa kehittämiseen liittyvä koulutustarjonta.	Yhdessä kanavassa saatavan koulutustarjonnan kattavuus. Yhden kanavan toteutuminen koulutustarjonnan vertailun osalta.	Luodaan oppijan verkkopalvelu, jossa kansallinen koulutustarjonta ja hakupalvelut ovat näkyvissä yhdessä kanavassa.	x	x	x	x
Kansalaisella on mahdollisuus vertailla ja valita sopiva koulutus keskitetystä palvelusta.	Palvelun riittävyys ja tiedon luotettavuus ammatinvalintaan, täydennyskoulutukseen sekä itsenä kehittämiseen liittyvistä mahdollisuuksista sekä tiedot työelämän vaatimuksista ja tarpeista.	Uusitaan kansallinen koulutustarjonnan tietovarasto.	x	x	x	x
Kansalaisen mahdollisuus hakeutua sähköisesti opintoihin laajenee ja palvelujen saatavuus paranee.	Yhdessä kanavassa saatavien hakupalvelujen kattavuus. Sähköisten palvelujen kautta opintoihin sa hakeutuvien määrä.	Toteutetaan aikuiskoulutuksen hakujärjestelmä, ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen sekä perusopetuksen jälkeisen koulutuksen hakujärjestelmä sekä korkeakoulujen hakujärjestelmä.	x	x	x	x
Kansalainen voi tarkistaa oman todennetun osaamisensa sekä hyödyntää rekisterin sisältämiä tietoja osana sähköisiä palveluja ja prosesseja.	Todennetun osaamisen rekisterin sisältämien tietojen käyttö muissa palveluissa ja prosesseissa.	Luodaan todennetun osaamisen rekisteri.	x	x	x	x

SUOMESTA JOHTAVA OPPIMISKULTTUURIN KEHITTÄJÄ

Vaikutustavoite	Arviointikriteeri	Toimenpide	2013	2014	2015	2016
Tieto- ja viestintäteknologian opetuskäyttö vakiintuu kaikissa koulutusmuodoissa.	TVT-opetuskäytön laajuus. Pedagogisten mallien käytön laajuus ja hyödyllisyys.	Toteutetaan kansallisen TVT-opetuskäytön suunnitelman mukaiset toimenpiteet.	x	x	x	x
		Uudistuviin opetussuunnitelman perusteisiin lisätään TVT- opetuskäyttöä vakiinnuttavia tavoitteita ja toimenpiteitä.	x	x	x	x

HYVINVOIVA OPPIMISYHTEISÖ

Vaikutustavoite	Arviointikriteeri	Toimenpide	2013	2014	2015	2016
Kouluviihtyvyyden ja oppilaan / opiskelijan / tutkinnon suorittajan hyvinvointi lisääntyvät. Kouluviihtyvyyttä lisäävät toimintamallit ovat koulutuksen järjestäjien käytössä. Työssäjaksamista edistävät aikuis-koulutuksen toimintamallit ovat tutkintojen järjestäjien käytössä.	Lisääntynyt kouluviihtyvyyden ja opiskelijan / tutkinnon suorittajan hyvinvointi (hyvinvointi-indikaattorit). Toimintamallien käytön laajuus ja hyödyllisyys.	Tuotetaan yhteisöllistä toimintakulttuuria ja kouluviihtyvyyttä tukevia toimintamalleja.	x	x	x	x
		Järjestetään koulutuksia uuden teknologian hyödyntämiseksi koulujen ja oppilaitosten johtamisessa sekä koulujen yhteisöllisyyden kehittämisessä.	x	x	x	x
		Kehitetään hyvinvointia ja työssäjaksamista edistäviä toimintamalleja ja levitetään parhaat mallit kaikkien koulutuksen järjestäjien käyttöön.	x	x	x	x
Kodin ja koulun kasvatuskumppanuus sekä muiden toimijoiden välinen yhteistyö lisääntyvät.	Yhteistyön laajuus ja toimintatavat. Toimintamallien käytön laajuus ja hyödyllisyys.	Uudistuviin opetussuunnitelman perusteisiin lisätään kodin ja koulun yhteistyötä sekä kasvatuskumppanuutta tukevia tavoitteita, sisältöjä ja toimenpiteitä.	x	x	x	x
		Luodaan uusia toimintamuotoja ja -malleja koulun ja erilaisten järjestöjen yhteistyöhön.	x			
		Lisätään yhteistyötä vanhempain- ja opiskelijajärjestöjen kanssa (uudet yhteistyömuodot, toimintamallit).	x	x		
		Tuotetaan tukimateriaalia kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi.	x	x		
		Tuetaan kerhotoiminnan sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen laajentamista.				

OPETUSHENKILÖSTÖN OSAAMISEN VAHVISTAMINEN

Vaikutustavoite	Arviointikriteeri	Toimenpide	2013	2014	2015	2016
Opetustoimen henkilöstön koulutus tehostuu.	Täydennyskoulutusten määrä, laatu ja vaikuttavuus.	Ohjataan ja rahoitetaan täydennyskoulutuksen toteuttamista. To-teutuksissa ja sisällöissä hyödynnetään uutta teknologiaa.	x	x	x	x
Tiedot opetustoimen henkilöstön osaamistarpeista lisääntyvät. Ope-tustoimen henkilöstölle on tarjolla osaamistarpeitaan vastaavaa täy-dennyskoulutusta.	Koulutusten oikea kohdentuminen ja asiakastyytyväisyys.	Parannetaan menetelmiä, joilla kerätään tietoa opetustoimen henki-löiden koulutusten toteutumisesta ja suunnataan koulutusta koulu-tuspoliittisten linjausten mukaisesti.	x	x		
Opetushallinnon ja opettajakou-lutuksen sekä tiedeyhteisöjen yhteistyö lisääntyy.	Teemakokouksien ja osallistujien määrä. Verkostotapaamisten määrä.	Opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen sekä tiedeyhteisön kans-sa luodaan verkostotoiminnan tavoitteet ja toimintasuunnitelma.	x	x	x	x
Opettajat saavat opettajakoulutuk-sessa ajanmukaiset tiedot oppimi-sesta ja oppimiskulttuurista sekä opetussuunnitelman perusteista ja arviointitulosten hyödyntämisestä.		Opettajankouluttajille järjestetään opetussuunnitelman perusteiden toimeenpanoon liittyvää koulutusta.	x	x	x	x
Näyttötutkintojen toteuttamiseen osallistuvat työelämän edustajat ja tutkintotoimikunnat saavat ajan-tasaista tietoa tutkintojen toi-meenpanosta, arvioinnista ja laa-dunvarmennuksesta.	Koulutusten ja osallistujien määrä.	Koulutetaan ja ohjataan tutkintotoimikuntia tutkintojen toimeenpa-nossa ja näyttötutkintotoiminnan laadunvarmennuksessa. Tutkinto-toimikuntien sihteerityöt järjestetään uudelleen.	x	x	x	x
Työpaikkaohjaajien ja näyttötut-kintomestarien koulutus tehostu-vat.		Työpaikkaohjaajien ja näyttötutkintomestarien koulutukset uudiste-taan ja varmistetaan niiden toteutuminen.	x			

Vaikutustavoite	Arviointikriteeri	Toimenpide	2013	2014	2015	2016
Opetushenkilöstön erityispedagogiikan, monikulttuurisuuden, tieto- ja viestintäteknologian sekä kodin ja koulun yhteistyön osaaminen lisääntyy perus- ja täydennyskoulutuksessa.	Koulutusten ja koulutettavien määrä ja koulutusten laatu ja vaikuttavuus.	Opetushenkilöstön täydennyskoulutukseen ja osaamisen kehittämiseen asetetaan tavoitteita ja määritellään sisältöjä, jotka lisäävät kolmiportaisen tuen sekä oppilas- ja opiskelijahuollon valmiuksia, monikulttuurisuuden, tieto- ja viestintäteknologian sekä kodin ja koulun yhteistyön osaamista. Asetetaan tavoitteita ja määritellään sisältöjä, jotka lisäävät rehtoreiden ja opetusalan johtajien muutosjohtamisen, pedagogisen ja tieto- ja viestintäteknologian pedagogisen johtamisen osaamista sekä pyrkimyksiä innovatiivisiin johtamisratkaisuihin ja koko työyhteisön kehittämiseen.	x	x	x	x
Opetustoimen johtajien ja rehtorien hallinnollinen ja pedagoginen osaaminen lisääntyy.	Koulutusten määrä, laatu ja vaikuttavuus	Ohjataan ja rahoitetaan opetustoimen johtajien ja rehtorien koulutusta.	x	x	x	x

OPINTOJEN JA KOULUTUKSEN JÄRJESTÄMISEN TEHOSTAMINEN

Vaikutustavoite	Arviointikriteeri	Toimenpide	2013	2014	2015	2016
Opetuksen ja koulutuksen järjestämisen ohjaus selkeytyy. Koulutuksen läpäisy paranee.	Oppaiden määrä ja käyttöaste sekä hyöty. Mallien käytön laajuus ja hyödyllisyys.	Tuetaan koulutuksen järjestäjiä ja kansallisia toimijoita tuottamalla ajantasaista tietoa ja ohjausmateriaalia sekä hyviä käytäntöjä opintojen läpäisyn tehostamiseksi.	x	x	x	x
		Tuotetaan tietoa oppilas- ja opiskelijamäärien ja tutkinnon suorittajien määrien muutoksista, tutkinnon suorittajien määristä, tutkinnon suorittamisajoista sekä työelämään sijoittumisesta.	x	x	x	x
		Ruotsinkielisessä ammatillisessa koulutuksessa edistetään koulutuksen laatua, läpäisyä, työllisyyttä ja opetuksen henkilökohtaistamista (Svenskspråkig yrkesutbildning mot toppen - Ruotsinkielinen ammatillinen koulutus kohti huippua).	x	x	x	
Ammatillisen koulutuksen järjestäjillä on vuoteen 2015 mennessä toimiva laadunhallintajärjestelmä/toimintajärjestelmä. Perusopetuksen laatukriteerit tarjoavat käytännöllisen työkalun arvioida koulutoimea koskevien päätösten lyhyen ja pidemmän aikavälin vaikutuksia koulujen toimintaan.	Laatukriteerien käyttöaste.	Toteutetaan ammatillisen koulutuksen laatustrategia. Tuotetaan ammatillisen koulutuksen ohjausvälineitä laadun varmistamiseksi.	x	x	x	x
		Tuetaan perusopetuksen laatukriteerien kehittämistä ja opastetaan perusopetuksen laatukriteerien käyttöönotossa.	x	x	x	x
Koulutuksen järjestäjäkohtaisen tiedon saatavuus paranee.	Palvelun käytön laajuus, hyödynnettävyys ja asiakastyytyväisyys.	Rakennetaan yhdessä OKM:n kanssa koulutustiedon tietovaranto ja siihen liittyvä raportointipalvelu.	x			

Vaikutustavoite	Arviointikriteeri	Toimenpide	2013	2014	2015	2016
Koulutuksen rahoitusjärjestelmä tulee joustavammaksi ja se toteuttaa palveluvalvoiteisiin nähden tasapuolisen ja riittävän rahoituksen sekä parantaa läpäisyä ja nopeampaa työelämään siirtymistä.	Koulutuksen järjestäjille tasapuolinen, kannustava ja riittävä rahoitus suhteessa tehtäviin.	Valmistellaan ammatillisen koulutuksen (perus- ja lisäkoulutus, oppisopimuskoulutus) rahoituksen uudet määräytymisperusteet ml. tuloksellisuusrahoitus. Toimeenpannaan muutokset tiedonkeruisiin ja rahoituksen valmisteluun.	x	x	x	x
		Toteutetaan ammattikorkeakoulutuksen uudistetun rahoitusjärjestelmän edellyttämä tiedonkeruu ja raportointi.	x			
		Valmistellaan näyttötutkintokoulutuksen rahoitusjärjestelmän muutosta niin, että rahoitus ei kannusta tarpeettoman valmistavan koulutuksen järjestämiseen.	x	x	x	x
Opiskelijoiden ja opettajien työelämätietous kasvaa.	Toteutuneet työelämäjaksot, koulutusten määrä ja kattavuus ja uusien toimintamallien käytön laajuus.	Uudistuviin opetussuunnitelman ja tutkinnon perusteisiin sisällytetään työelämä- ja yrittäjyyskasvatuksen tavoitteet. Tuotetaan hyviä käytäntöjä yrittäjyyskasvatusten toteuttamista varten. Edistetään TVT:n tarjoamia mahdollisuuksia työelämäyhteistyössä.	x	x	x	x
		Toimeenpannaan opettajien ja työpaikkaohjaajien koulutukset, kehittämisspilottit ja näyttötutkintomestarikoulutus.	x	x	x	x
Syrjäytymisen ja työttömyyden ehkäisy tehostuu. Syrjäytymistä ehkäisevät hyvät käytännöt ja toimintamallit ovat koulutuksen järjestäjien käytössä.	Hyvien toimintamallien käytön laajuus ja hyödyllisyys.	Tuotetaan hyviä käytäntöjä ja toimintamalleja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.	x	x	x	x
Koulutusasteiden välisten nivelvaiheiden läpäisy paranee ja koulutuksen keskeyttäminen vähenee ja joustava siirtyminen kouluasteelta toiselle lisääntyy. Jokaisella peruskoulun päättäneellä on pääsy jatko-koulutuspaikkaan. Koko nuori-soikäluokka suorittaa kokonaisen tutkinnon.	Koulutuksen läpäisyä tehostavien toimintamallien käytön laajuus ja vakiintuminen.	Ohjataan ja rahoitetaan opiskelijahuollon ja opinto-ohjauksen järjestämistä ja kehittämistä. Selkeytetään perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheeseen liittyvien koulutusten kokonaisuus.	x	x	x	x
		Laaditaan hyvän opinto-ohjauksen kriteerit lukioihin ja ammatilliseen koulutukseen.				
		Rakennetaan sähköiset henkilökohtaisten opintopolkujen mallit.	x	x	x	x

Valtion oppilaitosten sekä koulutuksen järjestäjien yhteistyö opetuksen kehittämisessä tiivistyy.	Yhteistyön määrä ja muodot.	Toteutetaan valtion oppilaitoksia koskevat kehittämissuunnitelmat.	x	x	x	x
---	-----------------------------	--	---	---	---	---

TIEDOLLA JOHTAMINEN JA VAIKUTTAMINEN

Vaikutustavoite	Arviointikriteeri	Toimenpide	2013	2014	2015	2016
Tietoperusteisuus ja tiedolla johtaminen vahvistuvat opetuksessa, opetushallinnossa ja koulutuksen kehittämisessä.	Tiedon käyttö ja vaikuttavuus, tiedon välittyminen päätöksentekoon, asiakas-tyytyväisyys.	Kehitetään ennakointi-, seuranta-, palaute- ja indikaattorijärjestelmiä avoimmiksi ja yhteiskunnallisiin haasteisiin vastaaviksi. Luodaan malleja, joilla voidaan hyödyntää tuotettua tietoa koulutuksen kehittämisessä kaikilla koulutusjärjestelmän tasoilla.	x	x	x	x
Tiedonvaihto, verkostoituminen ja yhteiskuntavaikuttaminen tehostuvat.	Keskusteluihin osallistumisen aste, verkostojen kattavuus	Harjoitetaan aktiivista kansallista ja kansainvälistä tiedonvaihtoa, asiantuntijuuden jakamista sekä poikkihallinnollista yhteistyötä.	x	x		
Oppimistulosten arviointien toteuttaminen sekä tulosten (palautetiedon) hyödyntäminen tehostuvat.	Arviointi-portaalin käyttöaste ja asiakas-tyytyväisyys. Seuranata-arviointien tulosten hyödyllisyys ja niiden vaikutus päätöksentekoon.	Laaditaan kuvaus perusopetuksen oppimistulosten arviointien sähköisestä tiedonkeruusta. Valmistellaan ammatillisen osaamisen näyttöjen sähköistä seuranta-järjestelmää (AMOP).	x x			
Opetushallituksen tietojärjestelmien käsitteellisesti yhtenäinen tieto palvelee opetustoimen ja koulutusjärjestelmän kehittämisessä.	Tietojärjestelmien tietojen käyttö eri palveluissa ja tutkimuksissa.	Tuotetaan yhdessä OKM:n kanssa opetustoimen kokonaisarkkitehtuuri, joka takaa tietojärjestelmien tietojen yhdenmukaisuuden sekä yhteentoimivuuden. Valmistellaan tietojärjestelmien tietojen yhdenmukaisuuden ja yhteentoimivuuden takaama Opetushallituksen kokonaisarkkitehtuuri.	x x	x x	x x	x x
Opetushallitus on TVT:n ja digitaalisten oppimisympäristöjen kansallinen osaamiskeskus.	Uusien digitaalisten oppimisympäristö -toimintamallien määrä, digitaalisen oppimisympäristön hyödyntämistä tukevien uusien teknisten ratkaisujen määrä, Uusien digitaalisten oppimateriaalien määrä.	Toteutetaan digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämistä tukevat hankkeet. Laaditaan digitaalisen oppimateriaalin tuotantosuunnitelma.	x x	x	x x	

OSAAMISEN JA SIVISTYKSEN PARHAAKSI

Vaikutustavoite	Arviointikriteeri	Toimenpide	2013	2014	2015	2016
Opetushallituksen strategiaa ja toiminnallista tuloksellisuutta tukevat asiakaspalveluprosessit.	Asiakastyytyväisyys	Määritellään asiakaslähtöisyyteen ja Opetushallituksen ydintehtäviin perustuen Opetushallituksen asiakaspalveluprosessit sekä niiden tuottamat tuotteet ja palvelut.	x	x		
	Palveluiden käytön laajuus					
	Uusien asiakaspalveluiden ja -tuotteiden määrä	Asiakaspalveluprosessien toimintamallien toimeenpano ja seurantamenettelyjen (palaute- ja laadunseurantaprosessit) käyttöönotto	x	x		
Sisäinen viestintä toimii tehokkaana organisaatiomuistina ja asiantuntijuuksien jakamisvälineenä.	Järjestelmien tekninen toimivuus	Intranetin kehittäminen viestintästrategian mukaisesti.	x	x		
	Työhyvinvointikyselyn tiedon jakamista ja saatavuutta koskevat indikaattorit	Luodaan extranet -palveluita kirjanpidon ohjauksen, tiedottamisen ja verkostotoiminnan tukemiseksi.	x	x		
		Määritellään ja otetaan käyttöön yhdenmukaiset sähköiset toimintamallit verkostoyhteistyössä.	x	x		
Tietoturvallisuus on osa hallinnon prosesseja ja asiakirjahallintoa.	Tietoturva-asetuksen mukaiset perusvaatimustasot on toteutettu 1.6.2013 mennessä.	Laaditaan tieturvasuunnitelma.	x			
		Laaditaan arkkitehtuurikuvaus.	x			
		Toteutetaan tietoturvasuunnitelman ja tietoturva-asetuksen määrittelemät toimenpiteet.	x	x		

TOIMINNALLINEN TULOKSELLISUUS

TUOTTAVUUS JA TEHOKKUUS

Vaikutustavoite	Arviointikriteeri	Toimenpide	2013	2014	2015	2016
Sähköinen hallinto mahdollistaa tehokkaat ja laadukkaat asiakirja-hallinnon- ja johtamisen prosessit sekä sähköisen asioinnin palvelut.	Prosessikohtaiset tehokkuusmittarit	Otetaan käyttöön sähköinen asianhallintajärjestelmä.	x			
		Otetaan käyttöön johtamista tukeva tietojärjestelmä.	x			
Opetushallituksessa ja valtion oppilaitoksissa on käytössä yhdenmukaiset, tehokkaat ja laadukkaat sähköiset talous- ja henkilöstöhallinnon prosessit.	Palvelukeskus- ja KIEKU -prosessien tehokkuusmittarit	Otetaan käyttöön (1.6.2013) valtionhallinnon yhteinen Kieku-järjestelmä henkilöstö- ja talousasioiden hallinnoimiseen.	x			

KUSTANNUSVASTAAVUUS JA KANNATTAVUUS

Maksullinen palvelutoiminta	Tavoite 2012	Tavoite 2013	Tavoite 2014	Tavoite 2015	Tavoite 2016
Liiketaloudelliset suoritteet (1 000 euroa)					
Maksullisen toiminnan tuotot	2550	2550	2550	2550	2600
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	2300	2300	2300	2300	2350
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	250	250	250	250	250
Kustannusvastaavuus, %	111	111	111	111	111
Vähälevikkinen oppimateriaalituotanto (1 000 euroa)					
Maksullisen toiminnan tuotot	1200	1200	1250	1250	1250
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	2110	2110	2160	2160	2160
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	-910	-910	-910	-910	-910
Hintatuki	57	57	58	58	58
Kustannusvastaavuus, %	910	910	910	910	910
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	100	100	100	100	100
Julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)					
Maksullisen toiminnan tuotot	3200	3200	3200	3200	3200
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	3200	3200	3200	3200	3200
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	0	0	0	0	0
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100	100	100

TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

NORMATIIVINEN OHJAUS	Tuotos Määrällinen tavoite	VUOSI 2012	VUOSI 2013	VUOSI 2014	VUOSI 2015	VUOSI 2016
Perusteprosessi	Opetussuunnitelman perusteet			3	1	2
	Tutkinnon perusteet:					
Perusteprosessi	- perustutkinnot	7/52				
Perusteprosessi	- ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	40/189+130	40/189+130	40/189+130	40/189+130	40/189+130
Viranomaisprosessi	Koulustoimikuntajärjestelmään liittyvät päätökset	40	840	66	40	840
Viranomaisprosessi	Tutkintotoimikuntajärjestelmään liittyvät päätökset	360	1210	220	360	1210
Viranomaisprosessi	Aikuiskoulutuksen näyttötutkintojen tutkintomaksujen lukumäärä (MA-PA)	49 000	49 000	49 000	49 000	49 000
OHJELMAHANKKEET	Tuotos Määrällinen tavoite	VUOSI 2012	VUOSI 2013	VUOSI 2014	VUOSI 2015	VUOSI 2016
	Kehittämishankkeet					
Strateginen ohjelmaprosessi	yleissivistävä koulutus: - Yleissivistävän koulutuksen laadun parantaminen - Oppimisen, koulunkäynnin ja hyvinvoinnin tuki - Opinto-ohjauksen kehittäminen - Svenskspråkig allmänbildande utbildning mot toppen - Ruotsinkielinen yleissivistävä koulutus kohti huippua	50-80	50	50	50	50
Strateginen ohjelmaprosessi	ammattikoulutus: - Työelämälähtöisen koulutuksen kehittäminen - Joustavien, yksilöllisten opintopolkujen kehittäminen - Opiskelijan/tutkinnon suorittajan hyvinvoinnin tuki - Laadunhallinnan tuki - Svenskspråkig yrkesutbildning mot toppen - Ruotsinkielinen ammatillinen koulutus kohti huippua -	50-80	50	50	50	50
Strateginen ohjelmaprosessi	koulumuotojen yhteiset - Koulutuksen läpäisyn parantaminen - Osallisuus ja demokratiakasvatus	2	5	5	5	2

SEURANNAT	Tuotos Määrällinen tavoite	VUOSI 2012	VUOSI 2013	VUOSI 2014	VUOSI 2015	VUOSI 2016
	Oppimistulosten seuranta-arvioinnit:					
Seurantaprosessi	perusopetus (arviointiraportit)	5	1	2	1	4
Seurantaprosessi	ammattillisen osaamisen näyttöjen seuranta (tutkinnot)	12	9	6	4	
Seurantaprosessi	tilatut arvioinnit (MAPA)		1			
Seurantaprosessi	Koulutuksen seurantaraportit :	9	7	6	4	5
	- Aamu- ja iltapäivätoiminnan seurantakysely	1	1	1	1	1
	- Selvitys aikuisten maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavasta opetuksesta, perusopetuksesta ja lukiokoulutuksesta	1				
	- Perusopetuksen vieraiden kielten kehittämishankkeen raportti	1				
	- Opettajat Suomessa -julkaisu	1		1		1
	- Kansallinen ammatillisen koulutuksen oppimistulosten seurantaraportti	1	1			
	- Monityönantajaisen oppimissopimuskoulutuksen kehittämistä koskeva selvitys		1			
	- Tutkinnon perusteiden toimeenpanon seurantaraportti		1	1		
	- EU-kuljettajadirektiivin valvontatarkastuksen yhteenvetoraportti	1	1	1	1	1
	- Ruotsinkielisen koulutuksen tilannekatsaus	1				
	- Koulutuksen tilannekatsaukset	1	1	1	1	1
	- Koulutuksen tilastollinen vuosikirja	1	1	1	1	1
Seurantaprosessi	Tietopalvelujen käyttäjämäärät (Vipunen)	20 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Ennakointiprosessi?	Koulutustarpeiden valtakunnalliset ennakointilaskelmat		2		2	
Ennakointiprosessi?	Koulutus- ja osaamistarpeiden ennakointiraportit	2	3	4	5	3
OPISKELIJAPALVELUT	Tuotos Määrällinen tavoite	VUOSI 2012	VUOSI 2013	VUOSI 2014	VUOSI 2015	VUOSI 2016
Opiskelijan palveluprosessi	Opiskelijavalintajärjestelmien hakijamäärät	330 000	330 000	700 000	1 500 000	1 500 000
Opiskelijan palveluprosessi	Hakujärjestelmien käyttäjäkoulutuksiin osallistuneiden määrät % / käyttäjistä	10	90	10	20	

VIRANOMAISPALVELUT	Tuotos Määrällinen tavoite	VUOSI 2012	VUOSI 2013	VUOSI 2014	VUOSI 2015	VUOSI 2016
Viranomaispalveluprosessi	Päätökset tutkintojen tunnustamisesta (MAPA)	750	750	750	750	750
Viranomaispalveluprosessi	Vastaavuuslausunnot ulkomaisista ja suomalaisista tutkinnoista (MAPA)	50	50	50	50	50
Viranomaispalveluprosessi	Opetushallinnon tutkinnot (MAPA)	300	300	300	300	300
Viranomaispalveluprosessi	Valtion kielitutkinnot (MAPA)	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200
Viranomaispalveluprosessi	Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksen tarkastukset	2	2	2	2	2
Viranomaispalveluprosessi	Koulutuksen kehittämistä tukevat ESR-hankkeet	75	39	25		
Viranomaispalveluprosessi	EU-kuljettajadirektiivin valvontatarkastukset	20	20	20	20	20
VALTIONAVUUSTUSTOIMINTA	Tuotos Määrällinen tavoite	VUOSI 2012	VUOSI 2013	VUOSI 2014	VUOSI 2015	VUOSI 2016
Valtionavustusprosessi	Opetustoimen henkilöstökoulutuksiin osallistuneiden määrät	23 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Valtionavustusprosessi	Koulutuksen kehittämisen tukemiseen myönnetyt valtionavustuspäätökset / erityisavustuspäätökset					
	- yleissivistävä koulutus	1500	1400	1300	1200	1100
	- ammattikoulutus	250	250	250	250	250
KOULUTUSTOIMINTA	Tuotos Määrällinen tavoite	VUOSI 2012	VUOSI 2013	VUOSI 2014	VUOSI 2015	VUOSI 2016
Koulutusprosessi	Opetussuunnitelmien perusteiden toimeenpanoon liittyvät koulutustilaisuudet	7	8	10	10	5
Koulutusprosessi	Tutkinnon perusteiden toimeenpanoon liittyvät koulutustilaisuudet	10	10	10	10	10
	Koulutuksen hyvien käytäntöjen ja mallien tuottamiseen liittyvät koulutustilaisuudet:					
Koulutusprosessi	- yleissivistävä koulutus	10	10	10	10	10
Koulutusprosessi	- ammattikoulutus	10	10	10	10	10
Koulutusprosessi	- koulumuotojen yhteiset	2	2	2	2	2
Koulutusprosessi	Oppimistulosten seuranta-arviointien tulosten levittämiseen liittyvät koulutustilaisuudet					
	- perusopetus	4	2	3		
	- ammattikoulutus	7	10	7	5	
Koulutusprosessi	Koulutettavapäivät (MAPA)	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000

JULKAISUTOIMINTA	Tuotos Määrällinen tavoite	VUOSI 2012	VUOSI 2013	VUOSI 2014	VUOSI 2015	VUOSI 2016
Julkaisuprosessi	Koulutusoppaat (koulutustiedotus)	150 000	100 000			
	Hyviä käytäntöjä tukevat oppaat:					
Julkaisuprosessi	yleissivistävä koulutus: - Opetussuunnitelmatyön opas perusopetusta varten - Oppimisympäristöhankkeiden opas - Kotitalousopetuksen tilasuunnittelun opas - Yleissivistävien kv-koordinointihankkeiden opas - Hyvien monikielisyyden käytäntöjen käsikirja	1 1 1 1 1				
Julkaisuprosessi	ammattillinen koulutus: - Työssäoppimisen opas - SORA-opas - ECVET-opas	1 3	1			
Julkaisuprosessi	Myydyt julkaisut ja oppimateriaalituotteet	65 000	60 000	60 000	60 000	60 000

Prosessi	Palvelukyky:	VUOSI 2012	VUOSI 2013	VUOSI 2014	VUOSI 2015	VUOSI 2016
	Käsittelyaika					
Viranomaisprosessi	Näyttötutkintojen ja valmistavan koulutuksen järjestämisedellytysten arvioinnin käsittelyaika (kk)	3,5				
Opiskelijan palveluprosessi	Yhteishakuprosessien tukipyyntöjen keskimääräinen käsittelyaika min / hakija	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Viranomaispalveluprosessi	Tutkinnon tunnustamista koskevien päätösten käsittelyaika (kk)	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Viranomaispalveluprosessi	Lausuntojen käsittelyaika (kk)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
	Asiakastytyväisyys					
Opiskelijan palveluprosessi	Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishakuprosessin asiakastytyväisyys (4-10)	8,1	8,1	8,1	8,3	8,3
Opiskelijan palveluprosessi	Korkeakoulujen yhteishakuprosessin asiakastytyväisyys (4-10)	8,1	8,1	8,1	8,3	8,3
Koulutusprosessi	Maksullisten koulutusten asiakastytyväisyys (1-5)	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Koulutusprosessi	Maksuttomien koulutusten asiakastytyväisyys (1-5)					
Viranomaisprosessi	Tutkintojen tunnustamistoiminnan asiakastytyväisyys (raportti)			1		
	Laatu					
Strateginen ohjelmprosessi	Ohjelmahankkeiden vaikuttavuus (raportti)		1		1	
Valtionavustusprosessi	Valtionavustusprosessin toimivuus (raportti)		1		1	

HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

Vaikutustavoite	Arviointikriteeri	Toimenpide	2013	2014	2015	2016
<u>Erinomainen asiantuntijuus</u> Opetushallituksen henkilöstön osaaminen, rakenne ja mitoitus mahdollistavat Opetushallituksen tuloksellisen toiminnan.	Toiminnan tuloksellisuuden mittarit, henkilöstöä kuvaavat mittarit (<i>tavoitteen seuranta tukevat</i>)	Laaditaan vaikuttavuus- ja tuloksellisuustavoitteiden toteuttamista tukeva henkilöstöstrategia ja henkilöstösuunnitelma.	x	x	x	x
		Laaditaan osaamiskartoitus ja siihen perustuva osaamislukitus	x	x	x	x
Assistenttien ja sihteerien tehtävät ja osaaminen vastaavat tukipro- sessien ja muuttuvien toimintamal- lien asettamia vaatimuksia.	Tukipalvelujen, tehokkuus, laatu ja saa- tavuus	Toteutetaan koulutusohjelma assistenttien ja sihteerien tehtävänkui- vien edellyttämän osaamisen kehittämiseksi.	x	x		
<u>Motivoiva johtaminen</u> Viraston johtaminen ja esimiestyö tukevat tuloksellista toimintaa ja hyvää henkilöstöjohtamista.	Työtyytyväisyystutkimuksen johta- juusindeksi	Vuosiprosessien ja johtamisfoorumien tavoitteiden, tehtävien ja rooli- en määrittely osana johtamisjärjestelmän käyttöönottoa.	x			
		Laaditaan perehdytys- ja koulutussuunnitelma, joka toteutetaan mää- räajoin uusille esimiehille. Esimiesten jaksamista tuetaan työnohjauk- sella.	x	x	x	
<u>Sitoutunut henkilöstö</u> Opetushallituksen kulttuuri ja toimintaperiaatteet varmistavat henkilöstön jaksamisen ja hyvin- voinnin	Työtyytyväisyystutkimuksen työhyvin- vointi-indeksi	Toteutetaan henkilöstöstrategiassa määritellyt toimintaperiaatteisiin ja työhyvinvointiin liittyvät toimenpiteet.	x	x	x	

Henkilöstöä kuvaava indikaattori	VUOSI 2013	VUOSI 2014	VUOSI 2015	VUOSI 2016
Henkilötyövuosien määrä				
mom. 29.01.02.*	244	239	234	234
kaikki mom.	277	272	267	267
Osaaminen (koulutustasoindeksi)	6,0	6,0	6,0	6,0
Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi				
- henkilöstötyytyväisyysindeksi	3,55	3,60	3,60	3,60
- johtajuusindeksi	3,40	3,45	3,50	3,50
- osaamisen johtamisindeksi	3,55	3,60	3,65	3,65
- työhyvinvointi-indeksi	3,70	3,70	3,70	3,70
- sairaspöissaolat työpäivää/htv	9,0	9,0	9,0	9,0

*HTV-määrässä ei ole otettu huomioon

- varhaiskasvatuksen hallinnon ja ohjauksen siirtoa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle,
- oppimistulosten seuranta-arviointien siirtymistä perustettavaan Koulutuksen arviointikeskukseen,
- koulutuksen seurannan kehittämistä,
- tutkintotoimikuntien sihteerityön uudelleenorganisointia

OPETUSHALLITUS										
Momentti 29.01.02										
	TP 2008	TP 2009	TP 2010	TPE/TA 2011	TAE 2012	kehys 2013	kehys 2014	kehys 2015	kehys 2016	<i>muutos TAE-2012 / kehys 2016</i>
Bruttomenot	28 320	29 191	29 205	29 487	28 914	30 748	31 411	30 886	30 436	1 522
- perusmenotaso	28 320	29 191	29 205	29 487	28 914	28 901	28 676	28 451	28 140	
- toimintameno säästö (kehysvähennys)						-220	-220	-220		
- hankintameno säästö (kehysvähennys)						-114	-156	-156		
- Palkeiden hintojen yhdenmukaistaminen (kehyslisäys)						65	65	65		
- opiskelijavalintapalveluiden uusien järjestelmien ylläpito						960	2 690	2 390	2 140	
- KIEKU						800				
- sähköinen asianhallinta (SALAMA), kehittäminen						200	200	200		
- sähköinen asianhallinta (SALAMA+lomakejärjestelmä), ylläpito						156	156	156	156	
Bruttotulot	-6 865	-8 306	-7 565	-7 100	-7 100	-7 100	-7 100	-7 100	-7 100	0
Nettomäärärahatarve	21 455	20 885	21 640	22 387	21 814	23 648	24 311	23 786	23 336	1 522
TAE-2012 ja kehys 2013-2015 yhteensä (VN 23.3.2011, vanha kehys)				22 012	21 814	21 801	20 756	20 531		
Toimintameno säästö (HO)						-220	-220	-220		
Hankintameno säästö (HO)						-114	-156	-156		
Palkeiden hintojen yhdenmukaistaminen						65	65	65		
Kehys (VN 5.10.2011)						21 532	20 445	20 220		
TAE 2012 ja kehys 2013-2015					21 814	21 532	20 445	20 220	20 220	-1 594
OPH:n kehusehdotuksessa esitetty lisämäärärahatarve						2 116	3 866	3 566	3 116	

YLEISSIVISTÄVÄT ERITYISKOULUT										
Momentti 29.10.01										
	TP 2008	TP 2009	TP 2010	TPE/TA 2011	TAE 2012	kehys 2013	kehys 2014	kehys 2015	kehys 2016	<i>muutos TAE-2012 / kehys 2016</i>
Bruttomenot	54 438	60 288	61 207	63 316	65 109	65 111	69 285	68 140	68 140	3 031
- perusmenotaso	54 438	60 288	61 207	63 316	65 109	64 378	64 088	65 998	65 695	
- toimintamenosäästö (kehysvähennys)						-473	-473	-473		
- hankintamenosäästö (kehysvähennys)						-244	-335	-335		
- siirto momentilta 29.01.23 (tuottavuustoimet, kehysvähennys)						-135	-225	-315		
- Jyväskylän näkövammaisten koulun väliaikaiset tilat (LTAE III 2011)						820	820	820		
- Jyväskylän uuden koulun vuokramenot (valtuus TAE-2012)								1 500	1 500	
- Jyväskylän uuden koulun kalustaminen							4 845			
- SVK:n ja HRSK:n opetuksen järjestämiseen liittyvät erityistehtävät						565	565	565	565	
- HRSK:n lisärakennuksen vuokra								380	380	
- SVK:n paloturvallisuus- ja äänievakuointijärjestelmä						200				
- SVK:n toimitilojen peruskorjauksen lisävuokravaltuus (kustannusarviota ei ole vielä käytettävissä)										
- Mäntykankaan koulun toimitilojen peruskorjaus- ja muutostyöt						20	140	180	350	
Bruttotulot	-6 182	-6 988	-17 332	-17 332	-17 400	-17 400	-17 400	-17 400	-17 400	0
Nettomäärärahatarve	48 256	53 300	43 875	45 984	47 709	47 731	52 025	50 920	51 090	3 031
TAE-2012 ja kehys 2013-2015 yhteensä (VN 23.3.2011, vanha kehys)				46 276	47 403	46 978	46 688	48 598		
Jyväskylän näkövammaisten koulun väliaikaiset tilat (LTAE III 2011)						820	820	820		
Toimintamenosäästö (HO)						-473	-473	-473		
Hankintamenosäästö (HO)						-244	-335	-335		
Siirto momentilta 29.01.23 (tuottavuustoimet)						-135	-225	-315		
Kehys (VN 5.10.2011)						46 946	46 475	48 295	48 295	
TAE 2012 ja kehys 2013-2015					47 403	46 946	46 475	48 295	48 295	
OPH:n kehusehdotuksessa esitetty lisämäärärahatarve						785	5 550	2 625	2 795	

AMMATILLISET OPPILAITOKSET										
Momentti 29.20.01										
	TP 2008	TP 2009	TP 2010	TPE/TA 2011	TAE 2012	kehys 2013	kehys 2014	kehys 2015	kehys 2016	<i>muutos TAE-2012 / kehys 2016</i>
Bruttomenot	39 061	9 224	9 152	8 989	9 785	10 419	10 178	10 170	10 185	400
- perusmenotaso		9 224	9 152	8 989	9 585	9 826	9 758	9 691	9 544	
- toimintameno säästö (kehysvähennys)						-86	-86	-86		
- hankintameno säästö (kehysvähennys)						-44	-61	-61		
- Meriturva, Upinniemen tilojen kalustaminen					200					
- Sakk, uudet tilat (kulttuurikeskus), vuokravaltuuden siirto 25.01.50:ltä					340	340	340	340	340	
- Sakk, kalustoinvestoinnit						290	100	110	50	
- Sakk, muut menot					49	63	73	88	103	
- Sakk, muut vuokrat						30	54	88	148	
Bruttotulot	-3 241	-1 414	-1 265	-1 265	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300	0
Nettomäärärahatarve	35 820	7 810	7 887	7 724	8 874	9 119	8 878	8 870	8 885	400
TAE-2012 ja kehys 2013-2015 yhteensä (VN 23.3.2011, vanha kehys)				8 290	8 485	8 526	8 458	8 391		
Toimintameno säästö (HO)						-86	-86	-86		
Hankintameno säästö (HO)						-44	-61	-61		
Kehys (VN 5.10.2011)						8 396	8 311	8 244		
TAE 2012 ja kehys 2013-2015					8 485	8 396	8 311	8 244	8 244	
OPH:n kehusehdotuksessa esitetty lisämäärärahatarve						723	567	626	641	